

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

MUSAEV / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 72754/11)

KARAR

STRAZBURG

21 Ekim 2014

İşbu karar AIHS'in 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2014. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme için bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Musaev / Türkiye davasında,***Başkan***

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Helen Keller,

Paul Lemmens,

Egidijus Kūris,

Robert Spano,

ve ***Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı*** Abel Campos'un katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 30 Eylül 2014 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakereler sonucunda, aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Davanın temelinde, Özbekistan vatandaşı olan Uktam MUSAEV ("başvuran") tarafından 28 Ekim 2011 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesine uygun olarak yapılmış olan 72754/11 no.lu başvuru yer almaktadır.

2. Kendisine adli yardım sağlanmış olan başvuran, İstanbul'da görev yapan avukatlar S.N. YILMAZ ve A. YILMAZ tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise, kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru, 4 Haziran 2012 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran 1981 doğumludur ve Mahkeme'nin elindeki son bilgilere göre, Aksaray'da ikamet etmektedir.

5. 2008 yılından beri Türkiye'de yaşayan başvuran, kimliği bilinmeyen kişi veya kişilerce işlenen bir cinayete ilişkin yürütülen bir soruşturma kapsamında 2 Nisan 2011 tarihinde gözaltına alınmıştır. Başvuran, İstanbul'daki Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğünde tutulmuştur.

6. Başvuran, yukarıda bahsi geçen soruşturma bağlamında 4 Nisan 2011 tarihinde bir ceza mahkemesi önünde tanık olarak ifade vermiştir. Ancak, ifadesinin alınması sonrasında başvuran serbest bırakılmamış, bunun yerine, vize süresi dolduktan sonra Türkiye'de kalmaya devam ettiği için Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğünde tutulmaya devam etmiştir.

7. Başvuran 5 Nisan 2011 tarihinde, İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan Şehit Tevfik Fikret Erciyes Polis Karakoluna ("Fatih Polis Karakolu") nakledilmiş, sonraki beş gün boyunca buradaki nezarethanede tutulmuştur.

8. Başvuran tehcir edilmesi amacıyla 10 Nisan 2011 tarihinde Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ne gönderilmiştir. Başvuran, kendisinin orada tutulduğu süre boyunca Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nin ciddi anlamda aşırı kalabalık olduğunu iddia etmiştir. Başvuran, yaklaşık 30-35 m² büyüklüğündeki bir yatakhaneyi 24 ila 45 arasında değişen sayıda kişi ile paylaşmak zorunda kalmış ve geri gönderme merkezinin aşırı kalabalık olması, hijyenle ilgili sorunlara yol açmıştır. Bina böceklenmiş ve kendilerine verilen yemeğin miktarı ve kalitesi de oldukça düşük olmuştur. Ayrıca, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde açık hava egzersizi yapma imkânı bulunmamaktaydı.

9. Başvuran, mülteci statüsü almak amacıyla 12 Nisan 2011 tarihinde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (BMMYK) bir başvuruda bulunmuştur.

10. Başvuran 27 Nisan 2011 tarihinde İçişleri Bakanlığı'ndan sığınma talebinde bulunmuştur.

11. Başvurana 29 Nisan 2011 tarihinde, bir sığınmacı olarak Aksaray ilinde geçici ikamet izni verilmiş ve başvuran aynı gün Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nden serbest bırakılmıştır. Bunun sonrasında, başvurana Konya ilinde ikamet etmesi için izin verildiği anlaşılmaktadır.

12. Mahkeme'nin elindeki son bilgilere göre, başvuranın BMMYK' ya yapmış olduğu mülteci statüsü başvurusu ve yerel makamlara yapmış olduğu sığınma başvurusu halen derdest durumdadır.

II. İLGİLİ HUKUK VE UYGULAMA

A. İç Hukuk ve Uygulaması

13. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 36

“Herkes, ... yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak ... adil yargılanma hakkına sahiptir.”

Madde 125

“ İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır...”

İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir...”

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.”

14. Söz konusu zamanda, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27 § 1 maddesi, idari mahkemelerde dava açılmasının idari

bir karar veya işlemin yürütülmesini otomatik olarak durdurmadığını öngörmektedir. 2577 sayılı Kanun'un 27 § 2 maddesi uyarınca, idari mahkemeler, bahse konu kararın veya işlemin açıkça hukuka aykırı olması ve işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.

2577 sayılı Kanun'un 28. maddesinin ilgili kısımları söz konusu zamanda aşağıdaki gibidir:

“(1) Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde, kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.

...

(3) Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

(4) Bir mahkeme kararının, karara hükmedilmesinin ardından otuz gün içerisinde kamu görevlilerince kasıtlı olarak yerine getirilmemesi halinde, hem ilgili idare aleyhine hem de söz konusu kararı yerine getirmeyi reddeden kamu görevlisi aleyhine tazminat davası açılabilir.”

15. Söz konusu zamanda yürürlükte olan 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Gerek kasten gerek ihmal ve teseyyüp yahut tedbirsizlik ile haksız bir surette diğer kimseye bir zarar ıka eden şahıs, o zararın tazminine mecburdur.”

16. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesi, bir ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında tutuklanan bir kimsenin Devletten tazminat talebinde bulunabileceği koşulları belirlemektedir.

17. *Abdolkhani ve Karimnia/Türkiye* (no. 30471/08, §§ 29-45, 22 Eylül 2009) davasında, söz konusu zamanda yabancılar ve sığınma talebinde

bulunan kimselere ilişkin hususları düzenleyen ilgili iç hukuk ve uygulamasıyla ilgili bir açıklama yer almaktadır.

B. Uluslararası Belgeler

18. İlgili uluslararası belgeler, *Yarashonen/Türkiye* (no. 72710/11, §§ 27-32, 24 Haziran 2014) davasında özetlenmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

19. Başvuran, Sözleşme'nin 5 §§ 1, 2, 3 ve 4 ile 13. maddelerine dayanarak, tutulmasının yasaya uygunluğunu sorgulama imkânı bulunmaksızın hukuka aykırı şekilde tutulduğundan ve özgürlüğünden yoksun bırakılma nedenleri hakkında usulüne uygun şekilde bilgilendirilmediğinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi kapsamında, söz konusu şikâyetler açısından iç hukukta tazminat hakkı bulunmadığını iddia etmiştir.

Sözleşme'nin bahse konu 5. maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

(a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması;

(b) Kişinin, bir mahkeme tarafından yasaya uygun olarak verilen bir karara uymaması sebebiyle veya yasanın öngördüğü bir yükümlülüğün uygulanmasını sağlamak amacıyla yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması;

(c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

(d) Bir küçüğün gözetim altında eğitimi için usulüne uygun olarak verilmiş bir karar gereği tutulması veya yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yasaya uygun olarak tutulması;

(e) Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını engellemek amacıyla, hastalığı yayabilecek kişilerin, akıl hastalarının, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılarının veya serserilerin yasaya uygun olarak tutulması;

(f) Kişinin, usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması veya hakkında derdest bir sınır dışı ya da iade işleminin olması nedeniyle yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması.

2. Yakalanan her kişiye, yakalanma nedenlerinin ve kendisine yöneltilen her türlü suçlamanın en kısa sürede ve anladığı bir dilde bildirilmesi zorunludur.

3. İşbu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulan herkesin derhal bir yargıç veya yasayla adli görev yapmaya yetkili kılınmış sair bir kamu görevlisinin önüne çıkarılması zorunlu olup, bu kişi makul bir süre içinde yargılanma ya da yargılama süresince serbest bırakılma hakkına sahiptir. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminat şartına bağlanabilir.

4. Yakalama veya tutulma yoluyla özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, tutulma işleminin yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar verilmesi ve, eğer tutulma yasaya aykırı ise, serbest bırakılması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı bir yakalama veya tutma işleminin mağduru olan herkes tazminat hakkına sahiptir.”

20. Mahkeme öncelikle, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamındaki şikâyetin sadece, 13. maddenin daha genel koşullarıyla ilgili olarak özel hüküm ifade eden (*lex specialis*) 5 § 4 maddesi kapsamında incelenmesi gerektiğini değerlendirmektedir (bk. *Amie ve Diğerleri/Bulgaristan*, no. 58149/08, § 63, 12 Şubat 2013).

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Tarafların beyanları

21. Hükümet, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinin gerektirdiği üzere, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesi ile başvurunun bu kısmının reddedilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Hükümet bu bağlamda, başvuranın yürütmenin durdurulması talebinde bulunmak için idari veya adli makamlara başvurmuş olması ve Anayasa'nın 125. maddesi, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. ve 28. maddeleri, söz konusu zamanda yürürlükte olan 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 41. maddesi ya da 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesi uyarınca tazminat talebinde bulunmuş olması gerektiğini ileri sürmüştür.

22. Başvuran, Hükümet'in sözünü ettiği hukuk yollarının kendisinin şikâyetleri bakımından etkili tazmin sağlayamayacağını iddia etmiştir. Başvuran öncelikle, mülga Borçlar Kanunu'nun 41. maddesinin medeni hukuk kapsamındaki ihtilafli konuları ilgilendirdiğini ve bu nedenle, kendisinin içinde bulunduğu koşullar ile alakalı olmadığını ifade etmiştir. Benzer şekilde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesi, açık bir biçimde tanımlanmış olan koşullar altında bir ceza soruşturması ya da kovuşturması kapsamında tutuklanan kimselerin tazminatlarıyla ilgili meseleleri düzenlemektedir, ancak başvuranın tutukluluğu herhangi bir ceza soruşturması veya kovuşturması kapsamında gerçekleşmemiştir. Son olarak, Hükümet tarafından anılan idari hukuk yolları etkili olmayacaktı; zira, şimdiye kadar, sığınma başvurusunda bulunmuş bir kimsenin tutulmasının hukuka uygun olmamasına ilişkin hızlı bir şekilde verilmiş bir idari mahkeme kararı bulunmamaktadır. Başvuran, sığınma başvurusunda bulunmuş benzer durumlardaki kimseler tarafından Hükümetin sözünü etmiş olduğu yasal hükümler kapsamında idari mahkemeler ve ceza mahkemeleri nezdinde yapılan dava açma girişimlerinin başarısız olduğu pek çok durumu örnek olarak sunmuştur.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

23. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesine atıfta bulunulan iç hukuk yollarının tüketilmesine ilişkin kuralın, Devlete karşı dava açmaya yönelik kişilerin öncelikle ulusal yargı sistemlerinin sağladığı iç hukuk yollarını kullanmalarını mecbur kıldığını yinelemektedir. Normalde, bir başvuranın iddia ettiği ihlallere göre telafi sağlamaya yönelik yalnızca mevcut ve yeterli iç hukuk yollarına başvurması gerekmektedir. Söz konusu hukuk yollarının hem teoride hem de uygulamada kesin bir şekilde mevcut olması gereklidir; bunun olmaması halinde, hukuk yollarının erişilebilirlik ve etkililik koşulu sağlanmamış olacaktır. Mahkeme'nin bahse konu hukuk yolunun söz konusu zamanda hem teoride hem de uygulamada mevcut etkili bir hukuk yolu olduğu, diğer bir deyişle, erişilebilir olduğu, başvuranın özel şikâyetleri bakımından tazmin sağlayabilecek nitelikte olduğu ve kazanma bakımından makul bir başarı şansı sunduğu hususunda ikna edilmesi görevi, iç hukuk yollarının tüketilmediğini iddia eden Hükümet'e aittir.

24. Mahkeme bu anlamda, davalı Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazını desteklemek amacıyla bir dizi yasal hükmün listesini sunmuş olmasına karşın, bahsedilen genel hükümlerin başvuranın durumu ile ne bakımdan alakalı olduklarına ilişkin herhangi bir açıklama sunmamış ve bu hukuk yollarının başvuraninkine benzer koşullarda tazmin sağlamak için başarılı bir şekilde uygulandıklarına ilişkin herhangi bir örnek ibraz etmemiş olduğunu kaydetmiştir. Özellikle, başvuranın söz konusu hukuk yollarının etkisiz ve konu dışı olduklarına ilişkin olarak yukarıda 22. paragrafta yer verilen ve Hükümet tarafından da itiraz edilmeyen iddiaları ile Mahkeme'nin geçmişteki benzer davalardaki tespitleri (bk. *Abdolkhani ve Karimnia/Türkiye*, no. 30471/08, §142, 22 Eylül 2009; *Tehrani ve Diğerleri/Türkiye*, no. 32940/08, 41626/08 ve 43616/08, § 79, 13 Nisan 2010; *Dbouba/Türkiye*, no. 15916/09, §§ 53-54, 13 Temmuz 2010; ve *Keshmiri/Türkiye (no. 2)*, no. 22426/10, §§26-28, 17

Ocak 2012) dikkate alındığında, Mahkeme, Hükümet'in bahsetmiş olduğu hukuk yollarının söz konusu koşullar altında uygun ve etkili olduklarına ikna olmuş değildir. Mahkeme bu nedenle, Hükümet'in bu başlık altındaki ön itirazlarını kabul etmemektedir.

25. Mahkeme, Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında yapılmış olan şikâyetin kabul edilemez nitelikte olduğunu değerlendirmektedir. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın söz konusu hüküm uyarınca ivedi şekilde bir hâkim karşısına çıkarılmadığından şikâyetçi olmasına karşın, dava dosyasında başvuranın, Sözleşme'nin 5 § 3 maddesinin gerektirdiği üzere, 5. maddenin 1(c) fıkrasının hükümleri doğrultusunda yakalanmış ya da tutuklanmış olduğuna dair herhangi bir kanıt yer almadığını kaydetmiştir. Mahkeme ayrıca, şikâyetin konu bakımından (*ratione materiae*) Sözleşme'nin hükümleriyle bağdaşmadığını ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiğini değerlendirmektedir.

26. Mahkeme, Sözleşme'nin 5 §§ 1, 2, 4 ve 5 maddesi kapsamındaki diğer şikâyetlerin, Sözleşme'nin 35 § 3(a) maddesinin anlamı dahilinde açıkça dayanaktan yoksun olmadıkları kanaatindedir. Mahkeme ayrıca, bu şikâyetlerin başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesiyle de bağdaşmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetlerin kabul edilebilir olarak beyan edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Esas Hakkında

1. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

27. Hükümet, yasadışı bir göçmen olan başvuranın, hakkındaki tehcir işlemlerinin tamamlanması beklenirken, söz konusu zamanda yürürlükte olan 5683 Sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun'un 23. maddesi uyarınca Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ne gönderildiğini belirtmiştir. Bu nedenle, başvuranın bu merkezde tutulması Sözleşme'nin 5 § 1 (f) maddesine uygundur.

28. Başvuran, bahse konu merkezde tutulmasının iç hukukta bir dayanağının bulunmadığını ileri sürmüştür.

29. Mahkeme, başvuranın ilk olarak bir cinayet vakasıyla ilişkili olarak gözaltına alınmış olduğunu ancak, dava dosyasında başvuranın şüphelilerden biri olduğuna ya da başvuran hakkında kişisel bir cezai kovuşturma yürütüldüğüne işaret eden herhangi bir unsur bulunmadığını kaydetmiştir. Başvuran, her durumda, 4 Nisan 2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere salıverildiği 29 Nisan 2011 tarihine kadar tutulmasının amacının açıkça tehcir edilmesi olduğunu iddia etmiştir ve bu iddiası, Hükümet'in başvuranın tutulu bulundurulmasının Sözleşme'nin 5 § 1 (f) maddesinin kapsamına girdiği şeklindeki ifadeleri ile desteklenmektedir.

30. Mahkeme daha önce benzer bir şikâyeti, Türk hukukunda kişinin tehcir edilmek üzere tutulmasına karar verilmesine yönelik bir usul öngören açık yasal hükümlerin bulunmayışından ötürü, başvuruların tutulmasının Sözleşme'nin 5. maddesi doğrultusunda "hukuka aykırı" olduğuna karar verdiği *Abdolkhani ve Karimnia* (yukarıda anılan, §§ 125-135) davasında incelemiştir. Mahkeme'nin söz konusu kararında ulaştığından farklı bir sonuca varmasını gerektirecek herhangi özel bir koşul mevcut değildir. Mahkeme bilhassa, Hükümet'in atıfta bulunduğu 5683 sayılı Kanun'un 23. maddesinin, yabancıların tehcir edilme işlemleri devam ederken "ikamet" etmelerine izin verilmesini öngörmesine karşın, bu kişilerin başvuranın davasında olduğu gibi "zorla tutulmaları" hakkında herhangi bir unsur içermediğini kaydetmiştir.

31. Yukarıda belirtilenlerin ışığında, Mahkeme somut davada Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlalinin söz konusu olduğunu değerlendirmektedir.

2. Sözleşme'nin 5 § 2 maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

32. Hükümet, başvuranın gerek tehcir usulü gerekse hakları ve sorumlulukları konusunda ilgili iç hukuk kanunları uyarınca ivedi bir şekilde bilgilendirilmiş olduğunu ileri sürmüştür.

33. Başvuran, kendisinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasının gerekçelerine ilişkin olarak bilgilendirilmemiş olduğunu iddia etmiştir.

34. Sözleşme'nin 5 § 2 maddesinde yer alan temel güvence konusunu düzenleyen genel ilkeler *Abdolkhani ve Karimnia* (yukarıda anılan, § 136) kararında açıklanmıştır. Mahkeme bu bağlamda, yakalanan kişiye, uygun gördüğü takdirde Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca yakalanmasının hukuka uygunluğunu sorgulamak üzere mahkemeye başvurabilmesine imkân vermek için teknik olmayan, basit ve kolaylıkla anlaşılır bir dilde, yakalanmasının esas yasal ve maddi gerekçelerinin açıklanması gerektiğini vurgulamaktadır.

35. Mahkeme, Hükümet'in başvuranın ilk olarak Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğünde tutulmasının ya da sonrasında toplamda yirmi dört gün boyunca tutulmuş olduğu Fatih polis karakoluna ve Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ne gönderilmesinin gerekçelerine ilişkin olarak bilgilendirildiğini gösteren herhangi bir belge ibraz etmemiş olduğunu kaydetmiştir. Dava dosyası içerisinde böyle bir belgenin bulunmaması, Mahkeme'nin başvuranın özgürlüğünden yoksun bırakılmasının gerekçelerinin ulusal makamlar tarafından kendisine bildirilmemiş olduğu sonucuna varmasına yol açmaktadır (bk. *Moghaddas/Türkiye*, no. 46134/08, § 46, 15 Şubat 2011; ve *Athary/Türkiye*, no. 50372/09, § 36, 11 Aralık 2012).

36. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 5 § 2 maddesine ilişkin bir ihlal söz konusudur.

3. *Sözleşme'nin 5 §§ 4 ve 5 maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında*

37. Hükümet, yukarıda 21. paragrafta bahsi geçen hükümlere dayanarak, başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğunu sorgulama ve Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında yapmış olduğu şikâyetler bakımından tazminat talebinde bulunma imkânının olduğu etkili hukuk yollarının mevcut olduğunu ileri sürmüştür.

38. Başvuran yukarıda 22. paragrafta belirtildiği üzere şikâyetlerini ve iddialarını tekrarlamıştır.

39. Mahkeme'nin yukarıda da belirttiği üzere, Hükümet'in atıfta bulunduğu hukuk yollarının somut davanın koşulları altında etkili oldukları düşünülemez (bk. yukarıda 24. paragraf). Mahkeme ayrıca, Türk hukuk sisteminin başvuranın konumundaki kişilere, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinin anlamı dahilinde, tutulma işleminin yasaya uygunluğu hakkında adli inceleme yapılmasına imkân veren ve Sözleşme'nin 5 § 5 maddesinin gerektirdiği şekilde hukuka aykırı tutulmalarına ilişkin tazminat elde etmelerine olanak tanıyan bir hukuk yolu sağlamadığı sonucuna vardığı pek çok geçmiş davada, Sözleşme'nin 5 §§ 4 ve 5 maddelerinin ihlâl edildiğine karar verdiğini belirtmektedir (bk. *Abdolkhani ve Karimnia*, yukarıda anılan, §§ 141-142; *Tehrani ve Diğerleri*, yukarıda anılan, § 79; *Dbouba*, yukarıda anılan, §§53-54; ve *Yarashonen*, no. 72710/11, §§ 48-50, 24 Haziran 2014). Yerel mahkemelerin talepleri hızlı bir şekilde inceleyip, bir sığınmacının hukuka aykırı olarak tutulduğu gerekçesiyle kendisini serbest bıraktığına ve tazminata hükmettiğine ilişkin herhangi bir örnek Hükümet tarafından sunulmadığından, Mahkeme yukarıda belirtilen kararlarında ulaştığından farklı bir sonuca varmak için herhangi bir sebep görmemektedir.

40. Ayrıca, Mahkeme hâlihazırda, başvuranın özgürlüğünden yoksun bırakılmasının gerekçeleri hakkında usulüne uygun şekilde bilgilendirilmediğine karar vermiştir (bk. yukarıda 36. paragraf). Mahkeme

bu olgunun, başvuranın Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca tutulma işlemine itiraz etmesi hakkının esastan yoksun kalmasına yol açtığını değerlendirmektedir (bk. *Shamayev ve Diğerleri/Gürcistan ve Rusya*, no.36378/02, § 432, AİHM 2005-III; *Abdolkhani ve Karimnia*, yukarıda anılan, § 141; ve *Dbouba*, yukarıda anılan, §54).

41. Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin 5 §§ 4 ve 5 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

II. TEK BAŞINA VEYA SÖZLEŞME'NİN 13. MADDESİYLE BİRLİKTE ELE ALINDIĞINDA, BAŞVURANIN TUTULMASIYLA BAĞLANTILI OLARAK SÖZLEŞME'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

42. Başvuran, Sözleşme'nin 3. maddesine dayanarak, sırasıyla Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde ve Fatih polis karakolunda tutulmasının maddi koşullarından şikâyet etmiştir. Başvuran özellikle, tutulma işlemimin ilk sekiz gününü geçirdiği Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğü'ndeki ve polis karakolundaki nezarethanelerin uzun süreli tutma işlemi için uygun olmadıklarını ve daha sonra gönderilmiş olduğu Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nin kapasitesinin üzerinde aşırı kalabalık ve kirli olduğunu, orada verilen yemeklerin yetersiz olduğunu ve açık hava egzersizi yapma imkânı bulunmadığını iddia etmiştir.

Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 13. maddesine dayanarak, yukarıda bahsi geçen tesislerdeki olumsuz tutukluluk koşulları hakkında şikayette bulunmak için erişebileceği etkili bir hukuk yolu bulunmadığından şikayetçi olmuştur.

Sözleşme'nin 3. ve 13. maddeleri aşağıdaki gibidir:

Madde 3

“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

Madde 13

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında*1. İç hukuk yollarının tüketilmemesi*

43. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun bu kısmının Sözleşme’nin 35 § 1 maddesi gereğince reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Hükümet bu bağlamda, başvuranın idari veya adli makamlara başvurması ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 36. ve 125. maddeleri uyarınca tazminat talep etmesi gerektiğini iddia etmiştir.

44. Başvuran, kendisinin şikâyetine ilişkin olarak yeterli bir hukuk yolu bulunmadığını belirterek, Hükümet’in bu iddiasına itiraz etmiştir.

45. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi konusunun, başvuranın tutulduğu insanlık dışı ve aşağılayıcı koşullar hakkında şikâyette bulunmak üzere başvurabileceği etkili bir hukuk yolunun bulunmadığına ilişkin şikâyetinin esasıyla yakından bağlantılı olduğu kanısındadır. Dolayısıyla, Mahkeme Hükümet’in itirazını, Sözleşme’nin 13. maddesi kapsamında yapılan şikâyetin esasıyla birleştirmeyi gerekli görmektedir (bk. diğerleri arasında, *Sergey Babushkin/Rusya*, no. 5993/08, § 34, 28 Kasım 2013; ve *Yarashonen*, yukarıda anılan, § 54).

2. Altı ay kuralına uygunluk

46. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin olarak davalı Hükümet tarafından ileri sürülmesi gereken bir itiraza karşılık, yalnızca bir hükümetin bu anlamda bir ön itirazda bulunmamış olması sebebiyle altı ay kuralının uygulanması hususunu göz ardı edemeyeceğini yinelemektedir

(bk. *Walker/Birleşik Krallık* (k.k.), no. 34979/97, AİHM 2000-I, ve *Blečić/Hırvatistan* [BD], no. 59532/00, § 68, AİHM 2006-III).

47. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesi uyarınca, bir konuyu yalnızca “nihai kararın verildiği tarihten itibaren altı ay içerisinde” ele alabileceğini hatırlatmaktadır. Mevcut hiçbir hukuk yolunun bulunmaması ya da bu hukuk yollarının etkili olmadıklarına karar verilmesi halinde, altı ay kuralı ilke olarak şikâyetçi olunan eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren işlemeye başlamaktadır (bk. *Ananyev ve Diğerleri/Rusya*, no. 42525/07 ve 60800/08, § 72, 10 Ocak 2012).

48. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın tutulu bulunduğu yirmi yedi günlük süre boyunca üç farklı tutulma merkezinde tutulduğunu kaydetmiştir. Tutulma işleminin Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğü'ndeki ilk kısmı 5 Nisan 2011 tarihinde ve Fatih polis karakolundaki ikinci kısmı 10 Nisan 2011 tarihinde sona ererken, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki son kısmı serbest bırakıldığı 29 Nisan 2011 tarihine kadar devam etmiştir. Başvuranın mevcut şikâyete ilişkin hiçbir etkili hukuk yolunun mevcut olmadığına dair iddiaları göz önüne alındığında ve Mahkeme'nin bu konuda aşağıda 13. madde kapsamındaki tespitlerine halel getirmeksizin, başvurandan şikâyetçi olduğu koşulların sona ermesinden itibaren altı ay içerisinde Mahkeme'ye başvuru yapmış olması beklenmektedir.

49. Mahkeme, başvurunun 28 Ekim 2011 tarihinde yapılmış olması sebebiyle, tutulma işleminin birinci ve ikinci kısımlarına ilişkin şikâyetlerin altı aylık sürenin bitimi sonrasında yapıldığını; art arda gelen söz konusu tutulma sürelerinin, tutulma merkezlerinin türlerindeki ve bu merkezlerde tutulma koşullarındaki maddi farklılıklar bakımından “devam eden bir durum” olarak değerlendirilemeyeceğini kaydetmiştir (bk. *Ananyev ve Diğerleri*, yukarıda anılan, §§ 75-78; ve *Aden Ahmed/Malta*, no. 55352/12, § 70, 23 Temmuz 2013). Mahkeme bunun yanı sıra, başvuranın Yedikule İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde ve Fatih polis karakolundaki tutulma

koşullarına ilişkin olarak Sözleşme'nin 3. ve 13. maddeleri kapsamında yapmış olduğu şikâyetlerinin, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinde yer alan altı ay kuralına uymadığı gerekçesi ile kabul edilemez olduklarına ve 35 § 4 maddesi gereğince reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

50. Mahkeme, diğer yandan, başvuranın Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki tutulma koşullarına ilişkin olarak Sözleşme'nin 3. ve 13. maddeleri kapsamına yapmış olduğu şikâyetlerin ise altı ay kuralına uygun olduğunu kaydetmiştir. Ayrıca, bu şikâyetlerin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesinin anlamı dahilinde açıkça dayanaktan yoksun olmadıkları ve başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesiyle de bağdaşmadıkları kanaatinde. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetlerin kabul edilebilir olarak beyan edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Esas Hakkında

1. Sözleşme'nin 13. Maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

51. Yukarıda 43. paragrafta belirtildiği üzere Hükümet, başvuranın tutulduğu koşullar hakkındaki şikâyetleri bakımından idari veya adli makamlara başvurabileceği ve tazminat talep edebileceği etkili hukuk yollarının mevcut olduğunu ileri sürmüştür.

52. Başvuran, Hükümet'in bahsettiği hukuk yollarının yalnızca teoride mevcut olduklarını fakat uygulamada etkili olmadıklarını ileri sürmüştür. Bu bağlamda, başvuran, İstanbul Valiliği'nin, diğerlerinin yanı sıra, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki de dahil olmak üzere, tutulma koşullarına ilişkin iki yabancının şikâyetleri hakkında ceza yargılamalarını başlatmayı reddettiği iki farklı örnek sunmuştur. İstanbul Valiliği'nin her iki kararı da, kapasitenin üstünde aşırı kalabalık olduğu da dahil, olumsuz tutulma koşullarının söz konusu olduğu iddialarına bir yanıt verilmeksizin, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi tarafından onanmıştır. Başvuran bu koşulları göz önünde bulundurduğunda, tutulduğu olumsuz koşullara ilişkin

olarak herhangi bir hukuk yoluna başvurmanın hiçbir anlamı olmadığı kanaatine varmıştır. Başvuran ayrıca, idare mahkemeleri önündeki yargılamaların her durumda aşırı ölçüde uzun olduğunu ileri sürmüştür.

53. Mahkeme öncelikle, yasal düzende ne şekilde teminat altına alınıyor olursa olsun, Sözleşme'den doğan hak ve özgürlüklerden esaslı bir şekilde faydalanılmasına imkân veren, ulusal düzeyde bir hukuk yolunun mevcut olmasının Sözleşme'nin 13. maddesi ile güvence altına alındığına dikkat çekmektedir. Böylelikle, Sözleşme'nin 13. maddesi, somut davada olduğu gibi Sözleşme kapsamında "tartışmaya açık bir şikâyetin" özünün ele alınması (bk. aşağıda 58-61. paragraflar) ve uygun telafinin sağlanması için bir iç hukuk yolu sunulmasını gerektirmektedir (bk. diğer pek çok karar arasında, *Kudla/Polonya* [BD], no. 30210/96, § 157, AİHM 2000-XI).

54. Mahkeme, benzer davalarda Hükümet tarafından ileri sürülmüş olan benzer iddiaları hâlihazırda inceleyip reddetmiş ve Sözleşme'nin 13. maddesine ilişkin bir ihlal tespit etmiş olduğunu kaydetmiştir (bk. *Yarashonen/Türkiye*, yukarıda anılan, §§ 56-66). Mahkeme, somut davanın kendine özgü koşulları dikkate alındığında ve Hükümetin idari ya da adli bir makama yapılan başvurunun tutulma koşullarının iyileşmesiyle ve/veya olumsuz maddi koşullar nedeniyle yaşanan ıstırap karşılığında tazminata hükmedilmesiyle sonuçlandığını gösteren herhangi bir adli veya idari karar örneği ibraz etmemiş olması nedeniyle, yukarıda bahsi geçen davalarda ulaştığından farklı bir sonuca varmak için herhangi bir sebep görmemektedir.

55. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itirazını reddetmiş ve başvuranın Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki yetersiz tutulma koşulları hakkında şikâyette bulunmak için etkili bir hukuk yolunun bulunmayışı nedeniyle, Sözleşme'nin 3. maddesiyle bağlantılı olarak 13. maddesinin ihlal edilmiş olduğu sonucuna varmıştır.

2. Sözleşme'nin 3. Maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

(a) Tarafların beyanları

56. Hükümet, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki koşulların, tehcir edilmek amacıyla geçici olarak orada tutulan yabancı uyruklu kimselerin temel ihtiyaçlarının tümünü karşıladığını ileri sürmüştür. Kabul ve konaklama merkezlerinin hepsi Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi ("CTP") ve İnsan Hakları İzleme Komitesi tarafından yapılanlar gibi uluslararası denetimlere tabidir ve bu denetimler sırasında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır.

57. Başvuran ise, bazı açılardan bir cezaevindekilerden bile daha kötü olan insanlık dışı koşullarda, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde yirmi günlük bir süre boyunca tutulduğunu iddia etmiştir. Başvuran bu bağlamda, tüm bu süre boyunca, yeterince havalandırılmayan ve aşırı kalabalık olan yaklaşık 30-35 m² büyüklüğündeki bir odada yirmi ila kırk beş kişi ile birlikte yaşamak zorunda kaldığını ileri sürmüştür. Tutulduğu merkezin dışarısında araç otoparkı olarak kullanılan bir avlu olmasına rağmen, başvuranın tutulu bulundurulduğu süre boyunca bir kez bile temiz hava almak için dışarıya çıkmasına izin verilmemiştir. Kapalı alan içerisinde ise sosyal ya da eğlence ile ilgili herhangi bir aktivite sunulmamıştır. Ayrıca, tutulma merkezindeki hijyen koşulları önemli ölçüde yetersizdir ve binanın aşırı kalabalık olması ve böceklenmesi gibi sorunlarla bir araya geldiğinde, bulaşıcı hastalık salgınlarına yol açmıştır. Bunun yanı sıra, geri gönderme merkezinde verilen yemekler de yetersiz miktardaydı.

(b) Mahkeme'nin değerlendirmesi

58. Mahkeme, tutulma koşullarına ilişkin içtihatlarında belirlenen ilkelere atıfta bulunmaktadır (bk. örneğin, *Kudla*, yukarıda anılan, §§ 90-94; *Kalashnikov/Rusya*, no. 47095/99, § 97 ve devamındaki paragraflar, AIHM

2002-VI; ve *Artimenco/Romanya*, no. 12535/04, §§31-33, 30 Haziran 2009). Mahkeme, özellikle Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca, Devletin, kişinin insanlık onuruna saygıyla tutarlı koşullar altında tutulmasını sağlaması ve tedbirinin uygulanma biçimi ile yönteminin, bireyi tutulmanın özünde var olan ıstırap düzeyini aşan derecede sıkıntı ve güçlüğü maruz bırakmadığından emin olması gerektiğini vurgulamaktadır. Tutulma işleminin koşulları değerlendirilirken, hem söz konusu koşulların toplam etkilerinin hem de başvuranın belirli iddialarının dikkate alınması gerekmektedir (bk. *Dougoz/Yunanistan*, no.40907/98, § 46, AİHM 2001-II). Kişinin belirli koşullar altında tutulduğu sürenin uzunluğu da değerlendirilmelidir (bk. diğer pek çok karar arasında, *Alver/Estonya*, no. 64812/01, § 50, 8 Kasım 2005, ve *Aden Ahmed*, yukarıda anılan, § 86).

59. Mahkeme ayrıca, tutulma işleminin gerçekleştirildiği bölgelerde yeterli kişisel alanın hiçbir şekilde bulunmamasının, ihtilafli tutulma işleminin koşullarının Sözleşme'nin 3. maddesi açısından "aşağılayıcı" olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla göz önünde bulundurulması gereken bir yön olarak ağır bastığını yinelemektedir (bk. *Karalevičius/Litvanya*, no. 53254/99, § 36, 7 Nisan 2005, ve, aşırı kalabalık olma meselesine ilişkin ilkelerin detaylı bir analizi için bk. *Ananyev ve Diğerleri*, yukarıda anılan, §§ 143-148). Sözleşme'nin 3. maddesine uygunluğa ilişkin değerlendirmede, yeterli kişisel alana sahip olma zorunluluğu haricinde, tutulma işleminin fiziksel koşullarının diğer yönleri de önemlidir. Açık hava egzersizi, gün ışığı veya havaya erişim, havalandırmanın mevcut olması ve temel sağlık ve hijyen gereksinimlerine uyma hususları bu unsurlar arasında yer almaktadır (daha fazla ayrıntı için bk. yukarıda anılan *Ananyev ve Diğerleri*, § 149 ve devamındaki paragraflar; ve *M.S.S./Belçika ve Yunanistan* [BD], no.30696/09, § 222, AİHM 2011). Mahkeme özellikle, İşkencenin Önlenmesi Komitesi tarafından geliştirilen cezaevi standartlarında açık hava egzersizinin özel olarak belirtildiğini ve tutulu bulunan kişilerin tümünün, istisnasız olarak, tercihen daha geniş kapsamlı

bir hücre dışı programın bir parçası olarak, her gün en az bir saat boyunca açık havada egzersiz yapmalarına izin verilmesinin, tutulu bulunan kişilerin refahı için temel bir tedbir olduğunun değerlendirildiğini kaydetmektedir (bk. *Ananyev ve Diğerleri*, yukarıda anılan, §150).

60. Mahkeme, somut davada söz konusu olan olaylara ilişkin olarak yakın zamanda, başvuranın bahsi geçen merkezde tutulu bulundurduğu dönem ile aynı zamana rastlayan bir tarihte, özellikle aşırı kalabalık olmaya ve açık hava egzersizine erişimin bulunmamasına dair net deliller doğrultusunda, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki maddi tutulma koşulları bakımından Sözleşme'nin 3. maddesine ilişkin bir ihlal tespitinde bulunduğunu kaydetmiştir (bk. *Yarashonen*, yukarıda anılan, §§74-81). Mahkeme, Hükümet'in Mahkeme'nin yapmış olduğu tespitten başka bir sonuca varmasını sağlamak amacıyla herhangi bir delil ya da iddia sunmamış olması sebebiyle, başvuranın Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki tutulma koşullarının kendisini, tutulma işleminin esasında mevcut olan ıstırap seviyesini aşan ve Sözleşme'nin 3. maddesinde yasaklanan aşağılayıcı muamele seviyesine ulaşan derecede bir sıkıntıya maruz bıraktığı sonucuna varmasına yol açmıştır (bk. *Yarashonen*, yukarıda anılan, §80).

61. Dolayısıyla, başvuranın Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde tutulduğu maddi koşullar nedeniyle Sözleşme'nin 3. maddesi ihlâl edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

62. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

63. Başvuran, maddi zararlar karşılığında herhangi bir tazminat talebinde bulunmamıştır. Manevi zararlara ilişkin olarak ise, Sözleşme’de güvence altına alınan haklarının ihlal edilmesi bakımından 20.000 (EUR) avro tazminat talep etmiştir.

64. Hükümet, miktarın aşırı olduğunu belirterek bu talebe itiraz etmiştir.

65. Mahkeme, başvuranın sadece ihlal kararı verilmesiyle tazmin edilemeyecek manevi zarara uğramış olduğunu değerlendirmektedir. Söz konusu ihlallerin ciddiyetini ve hakkaniyet temelinde değerlendirmelerini dikkate alarak Mahkeme, bu başlık altında başvurana 10.000 avro tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraf ve Giderler

66. Başvuran ayrıca, avukatlık ücretine karşılık olarak 3.165 avro ve seyahat giderleri, kırtasiye malzemeleri, fotokopi, tercüme ve posta gibi Mahkeme önünde gerçekleşen diğer masraf ve giderlere karşılık olarak 593 avro talep etmiştir. Başvuran bu bağlamda, yasal temsilcilerinin yirmi dokuz saatlik yasal çalışma yaptığını gösteren bir zaman çizelgesini, temsilcileriyle yaptığı yasal hizmet anlaşmasını ve geri kalan masraf ve giderlere ilişkin makbuzları ibraz etmiştir.

67. Hükümet, söz konusu taleplerin mesnetsiz olduklarını değerlendirerek taleplere itiraz etmiştir.

68. Mahkeme'nin içtihatlarına göre, başvuranın masraf ve giderlerini geri alabilmesi için, söz konusu masraf ve harcamaların fiilen ve gerekli olduğu için yapılmış olduğunun belgelenmesi ve makul miktarda olması gerekmektedir. Mahkeme mevcut davada, elindeki belgelerin ve yukarıda belirtilen kriterin ışığında, başvuranın tüm başlıklar altındaki masraflara karşılık olarak talep ettiği meblağın tamamının (3.758 avro) başvurana ödenmesine hükmetmenin makul olduğu kanaatindedir. Bu meblağdan, Avrupa Konseyi'nin adli yardım programı kapsamında sağlanan adli yardım bakımından 850 avroluk bir kesinti yapılması gerekmektedir.

C. Gecikme Faizi

69. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğunu değerlendirmektedir.

BU GEREKÇELERLE MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Hükümet'in, Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'ndeki olumsuz maddi tutulma koşullarıyla ilgili olarak iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin itirazını Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamındaki şikâyetin esasıyla *birleştirmiş* ve itirazı *reddetmiş*;
2. Sözleşme'nin 5 §§ 1, 2, 4 ve 5 maddeleri kapsamındaki (başvuranın özgürlük hakkına ilişkin) şikâyetlerin ve Sözleşme'nin 3 ve 13. maddeleri kapsamındaki (Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde tutulmanın maddi koşulların yanı sıra başvuranın söz konusu koşullara ilişkin iddialarını ileri sürmek üzere etkili hukuk yollarının

bulunmamasına ilişkin) şikâyetlerin kabul edilebilir olduğunu *beyan etmiş* ve başvurunun geri kalanını kabul edilemez olarak *nitelendirmiş*;

3. Sözleşme'nin 5 §§ 1, 2, 4 ve 5 maddesinin ihlâl edildiğine;
4. Başvuranın Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde tutulması işleminin maddi koşulları nedeniyle Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlâl edildiğine;
5. Kumkapı Geri Gönderme Merkezi'nde tutulma işleminin maddi koşulları hakkında şikâyette bulunulabilecek etkili hukuk yollarının mevcut olmayışı nedeniyle, Sözleşme'nin 3. maddesiyle birlikte ele alındığında Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlâl edildiğine;
6. (a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere:
 - (i) Manevi tazminat olarak, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi muaf olmak üzere 10.000 avro (onbin avro) ödenmesine;
 - (ii) Masraf ve giderlere karşılık olarak, başvurana yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf olmak üzere 3.758 avro ödenmesine (üçbinyediyüzellisekiz avro) ve bu miktardan, adli yardım yoluyla verilen 850 avronun (sekizyüzelli avro) çıkarılmasına;(b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren, ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranda, yukarıda bahsedilen meblağlara basit faiz uygulanmasına *karar vermiş*;
7. Başvuranın adil tazmine ilişkin taleplerinin geri kalanını *reddetmiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi gereğince 21 Ekim 2014 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Abel Campos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Guido Raimondi
Başkan